

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет психології
Кафедра педагогічної та вікової психології

СИЛАБУС
вибіркової навчальної дисципліни
Психологія життєвого простору особистості в соціальних
інституціях

Підготовки Освітнього ступеня Магістр
Спеціальності 053 Психологія
Освітньо-професійної програми Психологія

Луцьк – 2021

Силабус навчальної дисципліни «Психологія життєвого простору особистості в соціальних інституціях», підготовки Освітнього ступеня Магістр, галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки, спеціальності 053 Психологія за освітньо-професійною програмою Психологія

Розробник: Іванашко О.Є., канд. психол. наук, доцент

Силабус навчальної дисципліни затверджено на засіданні кафедри педагогічної та вікової психології

протокол №

від 27 серпня 2021 р.

Завідувач

Гошовський Я.О. Гошовський Я.О.

кафедри:

I. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна /освітньо-наукова/освітньо-творча програма, освітній рівень	Характеристика навчальної Дисципліни За навчальним планом 2020 року
Денна форма навчання	Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки Спеціальність 053 Психологія Освітньо-професійна програма Психологія, Освітній ступінь - Магістр	Вибіркова 5
Кількість годин/кредитів 180 / 6		Рік навчання <u> 2 </u>
		Семестр <u> 3-ий </u>
		Лекції 18 год.
		Практичні (семінарські) 16 год.
ІНДЗ/ Професійно-орієнтоване завдання: €	Лабораторні <u> 16 </u> год.	
	Індивідуальні <u> </u> год.	
	Самостійна робота 122 год.	
Мова навчання	українська	Консультації 8 год.
		Форма контролю: залік

II. Інформація про викладача (- ів)

III Іванашко Оксана Євгенівна

Науковий ступінь кандидат психологічних наук

Вчене звання доцент

Посада доцент кафедри педагогічної та вікової психології

Контактна інформація e-mail: Ivanashko.Oksana@vnu.edu.ua

Дні занять <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi>

III. Опис дисципліни

1. Анотація курсу

1. До програми курсу «Психологія життєвого простору особистості в соціальних інституціях» включені розділи, які спрямовані на спеціальну підготовку фахівців з вищою освітою, що передбачає надання студентам магістрантам систематизованих знань в галузі психології простору особистості в соціальних інституціях, де Соціальний інститут розглядається як організована система зв'язків та соціальних норм, яка об'єднує важливі суспільні цінності та процедури, які задовольняють основні потреби суспільства. В даному випадку, суспільні цінності— поширені ідеї та цілі, суспільні процедури— стандартизовані зразки поведінки у групових процесах, система соціальних зв'язків— переплетіння ролей та статусів, завдяки яким ця поведінка здійснюється та утримується у визначених межах. За **типологією** формального поділу поділяються на формальні та неформальні. **За виконуваними завданнями виділяють**

1. Економічні — виробництво та перерозподіл благ та послуг, організація та поділ праці тощо.
2. Політичні — встановлення, виконання та підтримання влади.
3. Культурно-виховні — створення, укріплення та розвиток культури.
4. Суспільні (вузько-соціальні) — організовані добровільним об'єднанням.
5. Релігійні — регулювання стосунків людини та трансцендентних сил.
6. Стратифікаційні — визначають розміщення позицій та ресурсів.
7. Родинні — пов'язані зі шлюбом, сім'єю, соціалізацією молоді.

Взаємопов'язана система інститутів утворює стійку систему, що забезпечує задоволення потреб членів суспільства, регулює їхню діяльність та забезпечує розвиток суспільства.

Функції соціальних інституцій поділяють на явні та латентні, де:

Явні функції:

1. Закріплення та відтворення суспільних відносин.
2. Інтегруюча функція.
3. Транслююча функція — передача соціального досвіду.
4. Комунікативна функція — поширення отриманої в інституті інформації як в межах так і поза межами інституту.

Латентні функції — результати діяльності соціальних інститутів, які виходять за межі безпосередніх цілей людини.

2. Попри розгляд різних інституційних систем, центральним для аналізу в навчальній дисципліні є аналіз життєвого простору особистості в освітньому закладі. Це обумовлено професійною кваліфікацією, яку отримують здобувачі освітнього ступеня: Психолог. Викладач психології Фахівець з навчання та розвитку. Дисципліна дозволяє студентам-магістрантам ознайомитись, проаналізувати і усвідомити складні процеси формування, функціонування та розвитку життєвого простору освітнього закладу, оволодіти методами дослідження, а також впливу з метою корекції й оптимізації та розвитку безпечного освітнього середовища.

Зміст дисципліни розкриває механізми психологічного впливу суб'єктів освітньої взаємодії, багатоманіття засобів, прийомів, методів, форм організації і функціонування часового, територіального, матеріального, ціннісного вимірів життєвого простору освітнього закладу. Організацію та розвиток освітньої системи передбачається вивчати з точки зору побудови та порушення особистісних меж, умов дотримання безпечного освітнього середовища суб'єктами єдиного освітнього простору. Програма курсу розкриває інноваційний досвід поєднання наукових знань з психології соціального пізнання і взаємин, психології життєвого середовища освітнього закладу, психології повсякденності та екологічної семіотики у практиці просвітницької, психодіагностичної, консультативної, психотерапевтичної роботи психолога з суб'єктами освітньої взаємодії, а також моніторингу досягнень та перспективного планування організації безпечного освітнього середовища.

Робота над створенням освітнього середовища не припиняється з досягненням певного результату - це безперервний процес: реагування на нові виклики життя пошуку нових можливостей, ресурсів генерування ідей та правил.

Суспільство очікує від освітнього закладу не лише статусу освітнього ресурсу, а й простору розвитку та співпраці як усередині, так і з зовнішнім світом. Сучасне освітнє середовище створює неповторне індивідуалізоване та персоналізоване враження, де у кожного є можливість віднайти себе. Суспільний запит спрямований на освітній заклад, який є не тільки місцем, де навчають, а, насамперед, простором для повноцінного розвитку особистості, осередком успішних, креативних і щасливих людей. Такий омріяний навчальний заклад можливий лише в атмосфері фізичного комфорту, сприятливого соціального та психологічного клімату, що підтримує особистість, яка розвивається, вчасно реагує на її потреби та з повагою ставиться до її особливостей.

Реформа освіти в Україні набирає обертів. З огляду на процес децентралізації влади, перед територіальними громадами постає питання і управління освітою. Створення ефективної системи освіти є завданням складним і надзвичайно відповідальним. Тому для освітян важливо мати дієвий інструментарій для цієї роботи. Ним може стати документ закладу «Кодекс безпечного освітнього середовища» (далі – КБОС).

Він реалізується завдяки розробці та запровадженню закладом освіти критеріїв безпеки дітей і дорослих, знайомству з особливостями функціонування безпечного освітнього середовища. Водночас КБОС передбачає навчання дітей, батьків, працівників закладів освіти правилам безпечної поведінки особистості, формування навичок уникнення потенційних ризиків і небезпек, а також навичок подолання труднощів у власному житті.

2. Навчальний курс «**Психологія життєвого простору особистості в соціальних інституціях**» – це система лекційних, практичних та лабораторних занять, індивідуальної (ІНДЗ) й самостійної роботи студентів (СРС), консультацій, заліку, вихідного інформаційного забезпечення, яка побудована на основі таких принципів: 1) достовірності інформації; 2) системності викладу матеріалу, який призначений для використання безпосередньо в педагогічній діяльності та загалом в освітньому середовищі; 3) встановлення міждисциплінарних зв'язків; 4) планомірної взаємодії суб'єктів навчального процесу (викладачів і студентів). Такий підхід є можливим на основі поєднання лекційної інформації з практичними вправами семінарських занять, лабораторними заняттями та самостійною підготовкою студентів зі спеціально розроблених питань.

Пререквізити: Загальна психологія, Вікова психологія, Соціальна психологія, Психологія мотивації та емоцій, Психологія особистості, Психологія депривації, Психологія здоров'я та ортобіозу особистості, Психологія розвитку професійної кар'єри та професійної мобільності.

Постреквізити: Асистентська науково-педагогічна практика, Психологія опанувальної поведінки особистості, Психологія професійної безпеки особистості, Превентивна практика.

3. **Мета і завдання навчальної дисципліни**

Метою курсу є засвоєння студентами знань з організації життєдіяльності особистості в межах соціальних інституцій з опорою на соціокультурні, особистісні та ситуаційні ресурси.

Основними завданнями вивчення дисципліни є здатність усвідомлювати межі своєї компетентності та дотримуватися норм професійної етики. Уміння адаптуватися до нових ситуацій та здатність до професійної мобільності. Навички міжособистісного спілкування та роботи в команді у процесі професійної діяльності. Визначати, аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання. Демонструвати розуміння закономірностей та особливостей розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання. Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до запиту. Емпатійно взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові особливості.

4. **Результати навчання (Компетентності):**

В результаті засвоєння дисципліни у студентів формуються наступні компетенції: готовність організувати, досліджувати і підтримувати контакт з закладами, що надають освітні послуги, засобами міждисциплінарного підходу; розвивати і використовувати особистісні ресурси психолога для організації психологічного супроводу процесів цілеспрямованого формування, функціонування та розвитку життєвого простору освітнього закладу; кваліфікувати феноменологію, динамічні особливості, детермінанти життєвого простору освітнього закладу; виявляти психологічні ознаки порушення взаємодії в системі життєвого простору освітнього закладу; формувати діалогічну позицію суб'єктів життєвого простору освітнього

закладу; розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування, тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі з суб'єктами освітнього простору та оцінювати якість; самостійно обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проективні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги суб'єктам життєвого простору освітнього закладу; здійснювати пошук інформації з різних джерел для вирішення професійних завдань в т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій; пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання з проблем організації безпечного життєвого простору освітнього закладу; складати та реалізовувати програму превентивних, психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до запиту; здійснювати моніторинг власної та групової діяльності з організації безпечного життєвого простору освітнього закладу.

Знати та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога. Розуміти важливість збереження здоров'я (власного й навколишніх) та за потреби визначати зміст запиту до супервізії.

5. Структура навчальної дисципліни (денна форма навчання)

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Лаб.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/ Бали
Змістовий модуль 1. Феноменологія психології життєвого простору особистості в соціальних інституціях. Детермінанти та ресурси поведінки особистості							
Тема 1. Психологія життєвого простору особистості з точки зору інституційного і субстанціонального аспектів розуміння феномена	27	2	2	2	20	1	ОП, РМГ 5
Тема 2. Теоретичні підходи до структурування особистісного простору в соціальних інституціях і практичні механізми його створення.	27	2	2	2	20	1	ДС, ОП, РМГ 5
Тема 3. Психологічні чинники формування особистісного освітнього простору суб'єкта освітнього процесу	27	2	2	2	20	1	ІНДЗ/ПРС ДС ОП 5
Тема 4. Психологічні особливості функціонування безпечного освітнього середовища.	29	4	2	2	20	1	ІНДЗ/ПРС ДС ОП 5
Тема 5. Створення кодексу безпечного освітнього середовища	34	4	4	4	20	2	ІНДЗ/ПРС ДС ОП 5
Тема 6. Ергодизайн, проектування та моніторинг життєвого простору особистості в соціальних інституціях	36	4	4	4	22	2	ІНДЗ/ПРС ДС ОП 5
Разом за модулем 1	180	18	16	16	122	8	30
Види підсумкових робіт (за потреби)							
Модульна контрольна робота							60
ІНДЗ							10

Професійно-орієнтоване завдання							
Всього годин/ Балів	180	18	16	16	122	8	100

Форма контролю*: ОП – опитування, ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота студента, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо, П - портфоліо.

6. Завдання для самостійного опрацювання

1. Підготовка питань самостійної роботи, згідно плану, як додаткових до тематики практичних та лабораторних занять.

2. Написання реферату (обсягом 10-12 сторінок, структурованим за планом, з використанням наведеного списку літератури).

Реферат. Важливим засобом у засвоєнні знань є написання рефератів та виголошення реферативної доповіді. Тематика рефератів пропонується за визначеними темами практичних занять та СРС. Мета реферативної доповіді полягає у засвоєнні студентами основних аспектів розкритої у реферативному дослідженні теми, формуванні запитань, проведенні дискусії. На практичному занятті рекомендується обговорювати не більше двох рефератів.

Вимоги до реферату: обсяг – 10-12 аркушів формату А4; структура – вступ, основна частина, висновок, список використаних джерел.

У вступі розкривається актуальність теми, визначається мета, в основній частині містяться основні положення дослідження, що розкривають тему, у висновку викладаються основні положення та пропозиції автора, що впливають із розгляду теми. Реферативна доповідь та участь в її обговоренні можуть бути предметом окремого оцінювання викладачем або враховуватись ним при оцінці інших форм контролю.

При вивченні тем винесених на самостійне вивчення студент повинен виконати одну із запропонованих тем рефератів.

1. Психологічне обґрунтування поняття соціальних інституцій.
2. Психологія життєвого простору особистості.
3. Життєвий простір особистості в соціальних інституціях.
4. Діагностика життєвого простору особистості в соціальних інституціях.
5. Обґрунтуйте використання понять “освітній простір”, “середовище”, “освітнє середовище”..
6. Історичні зміни в змісті освітнього середовища.
7. Психологічні особливості ефективного освітнього простору.
8. Формування особистісного простору суб’єкта освітнього процесу.
9. Інформаційно освітнє середовище закладу вищої освіти.
10. Середовище професійно особистісного саморозвитку студентів.
11. Вплив догматичного освітнього середовища на розвиток дитини (сприяє пасивності та залежності дитини).
12. Характеристика кар’єрного освітнього середовища – сприяє розвитку активності та залежності дитини.
13. Психологічні особливості формування творчого освітнього середовища, як сприяння вільному розвитку активної дитини.
14. Характеристика безтурботного освітнього середовища, яке сприяє вільному розвитку дитини та водночас зумовлює пасивну життєву позицію дитини.
15. Проаналізуйте відмінності між термінами «інноваційне освітнє середовище» та «інноваційний освітній простір».
16. Визначити показники оцінки ефективності функціонування «інноваційного освітнього середовища» та «інноваційного освітнього простору».
17. Особистість як одночасний і продукт і творець інноваційного освітнього середовища.
18. Структура освітнього середовища: описати взаємозв’язок трьох взаємопов’язаних компонентів: суб’єктно-ресурсного, матеріально-технічного та ідейно-технологічного.

19. Основні умови формування інноваційного освітнього середовища: особистісно орієнтовані та гуманістичні підходи до його створення з урахуванням партнерського співробітництва, поваги та довіри всіх учасників навчально-виховного процесу.
20. Основні умови формування інноваційного освітнього середовища: спрямування на розвиток і саморозвиток кожної особистості.
21. Основні умови формування інноваційного освітнього середовища: робота в творчому пошуковому режимі.
22. Основні умови формування інноваційного освітнього середовища: ефективне використання науково-методичних, матеріально-технічних та кадрових можливостей освітніх закладів регіону.
23. Основні умови формування інноваційного освітнього середовища: застосування інноваційних технологій.
24. Оцінка ефективності освітнього середовища з урахуванням структури даного феномена (за А Каташовим): результативність діяльності навчального закладу (рівень знань і загальнокультурного розвитку учнів або студентів; ступінь привабливості освітнього закладу й освітніх послуг; ступінь засвоєння нових технологій, програм, методик; взаємодія з вузами, школами нового типу).
25. Оцінка ефективності освітнього середовища з урахуванням структури даного феномена (за А Каташовим): комфортність (естетика середовища, санітарно-гігієнічні, матеріально-технічні умови; фізіологічне обґрунтування режиму роботи; наявність ситуації вибору змісту, форм освіти; соціально-психологічний мікроклімат).
26. Оцінка ефективності освітнього середовища з урахуванням структури даного феномена (за А Каташовим): забезпеченість навчальної діяльності (навчально-матеріальне обладнання, рівень нормативно-правової та організаційно-функціональної забезпеченості; характеристика кадрового потенціалу; рівень і характер управлінської діяльності).
27. Створення кодексу безпечного освітнього середовища.
28. Психологічні особливості функціонування безпечного освітнього середовища.
29. Кодекс безпечного освітнього середовища як дієвий інструментарій створення ефективної системи освіти.
30. Особливості формування тренінгової програми з безпечної організації життєвого простору особистості в соціальних інституціях.

8.Завдання для ІНДЗ

У розділах силабусу зазначається тип ІНДЗ, форма, види самостійних завдань та загальні вимоги до їх виконання. Заплановані види робіт повинні мати практичне спрямування та носити творчий, дослідницький характер. Завдання виконуються на основі знань, умінь та навичок, одержаних під час лекційних, практичних (семінарських, лабораторних занять), охоплюють декілька тем або зміст навчальної дисципліни в цілому.

Індивідуальні завдання виконуються самостійно із забезпеченням необхідних консультацій окремих питань з боку викладача.

Професійно-орієнтоване завдання:

- **Розробити тренінгову програму для різної цільової аудиторії (різновікових груп та ін.).**

Загальна оцінка проекту – 10 балів.

Як індивідуальне завдання може бути використана одна із нижче запропонованих тем з навчальної дисципліни, обґрунтована за наступною схемою.

Індивідуальна робота передбачає: наявність матеріалів з обраної теми (на магнітних

носіях):

- вступу;
 - ✓ мета: що дізнається студент у межах теми;
 - ✓ завдання.
- переліку питань та літератури до теми;
 - ✓ основна (1-2 джерела);
 - ✓ додаткова (3-5 джерел);
 - ✓ ресурси Інтернет (1-3 джерела).
- Змісту питання:
 - ✓ у вигляді пакету слайдів;
 - ✓ словника з теми (дерево понять, визначення понять з посиланням на джерело);
 - ✓ огляду персоналій з теми (фото, біографічні дані, вклад у розробку питання);
- вправ для самостійного опрацювання матеріалу теми:
 - ✓ практичної роботи з проблеми (3 вправи);
 - ✓ від теорії до практики (2 вправи).
- професійно-орієнтовані інтерактивні завдання:
 - ✓ аналізу ситуацій;
 - ✓ аналізу власного досвіду;
 - ✓ практикуму (тест або вправа або приклад виконання);
 - ✓ теми для подальшого обговорення;
 - ✓ аналізу наукової статті (останні 2 роки видання / додати ксерокопію статті);
- підсумкового тесту з запропонованої теми (5 завдань).

Загальна оцінка проекту – 10 балів.

1. Інституційний аспект освітнього простору, як певна частка соціуму, де створено умови для розвитку особистості.
2. Межі субстанціонального аспекту освітнього простору, як можливість і наявність формування особистісного простору суб'єкта освітнього процесу.
3. Інтегральна характеристика життєвого простору освітнього закладу.
4. Освітній простір як об'єкт цілеспрямованих змін.
5. Підходи до структурування освітнього простору.
6. Механізми створення освітнього простору.
7. Інформаційне структурування освітнього простору.
8. Соціальне структурування освітнього простору закладу освіти.
9. Віртуальне конструювання життєвого простору освітнього закладу.
10. Психологічні особливості діяльності особистості з освоєння життєвого простору освітнього закладу.
11. Конструювання, як шлях формування життєвого простору освітнього закладу.
12. Розгортання, як шлях формування життєвого простору освітнього закладу.
13. Самоорганізація, як шлях формування життєвого простору освітнього закладу.
14. Ергодизайн, як шлях формування життєвого простору освітнього закладу.
15. Створення кодексу безпечного освітнього середовища.
16. Психологічні особливості функціонування безпечного освітнього середовища.
17. Проектування життєвого простору освітнього закладу.
18. Оцінка ефективності життєвого простору освітнього середовища.
19. Моніторинг життєвого простору особистості в освітньому закладі.
20. Суб'єктна трансляція взаємодії життєвого простору освітнього закладу із відкритим соціально-освітнім середовищем.

IV. Політика оцінювання

При вивченні навчальної дисципліни студент виконує завдання згідно з навчальним планом та у відповідності до програми силабусу, що включають відвідування лекцій практичних та лабораторних занять, опрацювання інформаційних джерел та літератури, підготовку до практичних та лабораторних занять (володіння термінологічним словником дисципліни, підготовку відповідей згідно плану практичних та лабораторних занять, доповнення та коментарі відповідей інших студентів, підготовку презентацій, роботу в малих групах тощо) та виконання завдань

самостійної роботи (ІНДЗ, написання реферату, виконання модульної контрольної роботи).

Змістовий модуль І передбачає перевірку якості засвоєння **феноменології та розглядаються детермінанти та ресурси**, виконання практичних та лабораторних робіт безпосередньо на заняттях та (за можливості) частково на базі практики, з метою практичного застосування знань, отриманих в лекційній частині курсу, а також закріплення отриманих знань під час проходження Превентивної практики з метою практичного застосування знань, отриманих на заняттях в лекційній частині курсу.

Кожна з тем І змістового модуля оцінюється від 0 до 5 балів.

Оцінювання здійснюється за 100-бальною шкалою ECTS. На оцінку завдань модуля І відводиться 40 балів, модуля ІІ – 60 балів.

У кінці вивчення навчального матеріалу модуля викладач виставляє одну оцінку за аудиторну, самостійну роботу студента як середнє арифметичне з усіх поточних оцінок за ці види роботи. Цю оцінку викладач трансформує в **рейтинговий бал за роботу протягом семестру** додаючи кількість балів за ІНДЗ – максимальнo 10. Таким чином, максимальний рейтинговий бал може становити 40. Максимальний бал за модульний контроль – 60 балів.

Таким чином, максимальний рейтинговий бал за роботу протягом семестру може становити **100**.

Учасник освітнього процесу має дотримуватися навчальної етики, толерантно ставитися до всіх учасників процесу навчання, дотримуватися часових меж та лімітів навчального процесу.

У разі відсутності з поважної причини на практичному занятті студент представляє виконані завдання у письмовому вигляді, а також знання студента оцінюють за результатами усного опитування по темі, що, зокрема, визначає рівень володіння тематичними термінами та ключовими поняттями.

Якщо студент хоче покращити підсумковий бал за аудиторну роботу, пропонується підготовка та захист презентації на одну із запропонованих тем (на вибір), або написання тез.

Студент може отримати додаткові бали, або ж претендувати на зарахування максимальної кількості балів за одне практичне заняття при наявності *сертифікату* за пройдене навчання додаткової практичної підготовки (підвищення компетентності) з психології, де зміст сертифікату (проблематика навчального курсу) відповідає змісту дисципліни **«Психологія життєвого простору особистості в соціальних інституціях»**, вказує на здобуті практичні вміння. А також за *участь в науково-практичній конференції* чи семінарі (круглому столі) при наявності програми участі, в якій зазначена форма участі студента: тема заявленої доповіді, або особиста включеність у практичні форми роботи заходу.

V. Підсумковий контроль

Усі види навчальної діяльності студента оцінюються в балах. Комплексна оцінка знань проводиться викладачем за 100-бальною шкалою. **Залік не є обов'язковим**, якщо студент набрав протягом семестру за усі види роботи достатню кількість балів, за умови згоди студента.

Навчальний курс **« Психологія життєвого простору особистості в соціальних інституціях »** складається з трьох залікових кредитів, які завершуються заліком у тому випадку, якщо студент не достатньою мірою опанував дисципліну, або бажає підвищити рейтинг, покращити результат успішності, продемонструвавши знання предмету під час складання заліку (у цьому випадку анулюються бали модульного контролю, які заміщуються кількістю балів, отриманих під час складання заліку).

Сумарна кількість балів, яку студент отримує при складанні модулів за 100-бальною шкалою визначає його підсумкову оцінку.

Поточний контроль (мах = 40 балів)						Модульний контроль (мах = 60 балів)	Загальна кількість балів
Модуль 1						Модуль 2	
Змістовий модуль 1						ІНДЗ	МКР
T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	10	60
5	5	5	5	5	5		

Критерії оцінювання знань студента на практичних (семінарських) заняттях та модульного контролю

Бали	Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студента
5	Студент має системні, глибокі знання, виявляє неординарні творчі здібності в навчальній діяльності, вміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію, аргументувати власні судження теоретичними і фактичними положеннями, підсумувати сказане висновками. Студент вільно володіє спеціальною термінологією, грамотно ілюструє відповідь прикладами, вміє комплексно застосовувати знання з інших дисциплін.
4	Знання студента є достатньо ґрунтовними, він правильно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, уміє аналізувати, встановлювати зв'язки між явищами, фактами, робити висновки. Відповідь повна, логічна, обґрунтована, але з деякими неточностями.
3	Студент демонструє посередні знання основних положень навчального матеріалу. Відповідь у цілому задовільна. Студент здатний аналізувати, порівнювати, робити висновки, наводити окремі приклади на підтвердження певних думок, застосовувати вивчений матеріал у стандартних ситуаціях.
2	Студент демонструє низький рівень знань, здатний частково відтворити теоретичний матеріал відповідно до тексту підручника або лекції викладача, повторити за зразком певну операцію.
1	Студент може розрізнити об'єкт вивчення, фрагментарно відтворює незначну частину навчального матеріалу, з допомогою викладача виконує елементарні завдання.
0	Студент відсутній на практичному занятті. Студент присутній, але абсолютно не підготовлений до заняття.

Критерії семестрового оцінювання знань студента

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	
			Пояснення
90 – 100	Відмінно («зараховано»)		„Відмінно” – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконані в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою.
82 – 89	Дуже добре («зараховано»)		„Дуже добре” – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконані , якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального , робота з двома - трьома незначними помилками.

75 – 81	Добре («зараховано»)	„Добре” – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконані , якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками , робота з декількома незначними помилками, або з однією – двома значними помилками.
68 –74	Задовільно («зараховано»)	„Задовільно” – теоретичний зміст курсу освоєний не повністю , але прогалини не несуть істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано , деякі з виконаних завдань містять помилки , робота з трьома значними помилками.
60 – 67	Достатньо («зараховано»)	„Достатньо” – теоретичний зміст курсу освоєний частково , деякі практичні навички роботи не сформовані , частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконані , або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального , робота, що задовольняє мінімуму критеріїв оцінки.
35–59	Незадовільно («не зараховано»)	„Умовно незадовільно” – теоретичний зміст курсу освоєний частково , необхідні практичні навички роботи не сформовані , більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконано , або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального ; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота, що потребує доробки
1–34		„ Безумовно незадовільно ” – теоретичний зміст курсу не освоєно , необхідні практичні навички роботи не сформовані , всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки , додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значимого підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЗАЛІКУ

Порядок проведення заліку у програмі дисципліни: Якщо формою підсумкового семестрового контролю є залік і у випадку незадовільної підсумкової оцінки, або за бажанням підвищити рейтинг, студент може добрати бали, виконавши певний вид робіт (наприклад, здати одну із тем, або перездати якусь тему, написавши підсумковий тест тощо).

Питання, завдання заліку зазначати у програмі дисципліни не обов'язково.

VI. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Основна (базова) література

1. Абульханова-Славская К.А. Стратегия жизни. Москва: Мысль, 1991. 299 с.
2. Баранов А.А., Шарафутдинов Р.Н. Проектировочное образовательное пространство как условие становления инновационного потенциала педагога. Вестник Удмурдского университета 3 (Педагогика и психология). 2007. №9. С.3 – 12.
3. Бачинська Є.М. Механізм формування інноваційного освітнього простору в регіоні. Педагогіка і психологія. №1 (54). 2007. С.79 – 88.
4. Белозеров С. А. Виртуальные миры MMORPG: часть 1. Определение, описание, классификация. Психология: журнал Высшей школы экономики. 2015. Т. 12, № 1. С. 54–70.

5. Белозеров С. А. Виртуальные миры MMORPG: часть II. Средство от социального и психологического неблагополучия. Психология: журнал Высшей школы экономики. Москва: НИУ ВШЭ. 2015б. Т. 12, № 2. С. 71–89.
6. Богданова І.М. Професійно-педагогічна підготовка майбутнього вчителя на основі інноваційних технологій: дис. ... доктора пед. наук: 13.00.04 / Богданова Інна Миколаївна. – Київ, 2003. 440 с.
7. Ващенко Л.М. Система управління інноваційними процесами в загальній середній освіті регіону: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора пед. наук: спец. 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки». Київ, 2006. 40 с.
8. Вірна Ж.П. Професійний простір особистості: від ознак дисциплінарності до реальності суб'єктивного моделювання. Збірник наукових праць К-ПНУ імені Івана Огієнка, Інституту психології імені Г.С.Костюка НАПН України. Проблеми сучасної психології. 2014. Випуск 23. С. 100-111.
9. Вірна Ж.П. Життєво-стильовий концепт мотиваційно-сислової регуляції: професійна методологія і практика. Психологія і суспільство. 2009. №4. С. 191-201.
10. Водолазська Т. В. Модель доброзичливого до дітей освітнього середовища [Електронний ресурс]. ПостМетодика, №5 (108), 2012. URL: <http://poippo.pl.ua/pm/pdf-1-f-w/PM-108.pdf>
11. Гошовський, Я. Ресоціалізація депривованої особистості [Текст] : монографія . Дрогобич : Коло, 2008. 480 с.
12. Гошовська ДТ, Гошовський ЯО Психологічна реінтеграція особистості в умовах глобальних трансформацій: засадничі положення. Теоретичні і прикладні проблеми психології. № 3(38). 2015. С. 134-141.
13. Гудінг Д., Леннокс Дж. Людина та її світогляд: у пошуках істини і реальності : В 3-х т. / переклад з рос. зі звіткою з англ. оригіналом під заг. ред. М. А. Жакалюка. Київ, УБТ, 2006. Т. 2. 376 с.
14. Гуркова Т. Дефініції понять “освітній простір”, “середовище”, “освітнє середовище”. Молодь і ринок. № 4(171) (2019). Режим доступу: <http://mir.dspu.edu.ua/article/view/168638/168429>
15. Застосування телекомунікаційних засобів у навчальному процесі (психолого-педагогічні аспекти) : навч.-метод. посібник / [авт. кол.; ред. М. Л. Смульсон]. Київ : Педагогічна думка, 2008. 256 с.
16. Зинченко Ю. П. Презентація: Виртуалізація реальності: от когнитивних ілюзій к новому типу моделей в психології [Електронний ресурс]. Психологія – Psychology "Наука і освіта", №10, 2015. Режим доступу : <http://www.authorstream.com/Presentation/s15505-1375053-2011-10-19/>.
17. Как правильно составить чек-лист URL: <https://blog.uamaster.com/kak-pravilno-sostavit-check-list/>
18. Каташов А.І. Педагогічні основи розвитку інноваційного освітнього середовища сучасного ліцею: автореф. дис. ... кандидата пед. наук: 13.00.01. Луганськ, 2001. 20 с.
19. Кириленко Н.М. Проблеми інформаційної безпеки освітнього середовища вищого навчального закладу. *Інформаційно-телекомунікаційні технології в сучасній освіті: досвід, проблеми, перспективи: третя міжнар. наук.-практ. конф.: [в 2 ч.]. Ч.1.* / Львівський державний університет безпеки життєдіяльності, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України та ін.; за ред. М.М. Козяра, Н.Г. Ничкало. Львів: ЛДУ БЖД, 2012. С. 149–151.
20. Кісіль М.В. Простір освіти з точки зору її основного суб'єкта. Вісник Черкаського університету . 2006. Серія «Педагогічні науки», Вип. 88. С.138-141.
21. Колесникова И. А. Педагогическая реальность в зеркале межпарадигмальной рефлексии. Санкт-Петербург: СПбГУПМ, 1993. 242 с.
22. Кривых С. В. Соотношение понятий «среда» и «пространство» в социокультурном и образовательном аспектах [Електронний ресурс]. Режим доступа: [http://portalus.ru\(c\)](http://portalus.ru(c))
23. Криулина А.А. Эргодизайн образовательного пространства (Размышления психолога). Москва: ПЕР СЭ, 2003. 192с.

24. Кух А.М. Освітнє середовище в структурі інноваційної системи фахової підготовки майбутніх учителів фізики. Предметні дидактики в контексті формування компетентнісно-світоглядних професійних якостей майбутнього фахівця (частина 2.). 2008. С.73-76. Режим доступу до журн. // www.mvf.kam-pod.org/zbirniku/Zbirnyk14/e-book/2-07-Kuhh.pdf.
25. Лазорко О.В. Психологія професійної безпеки особистості [текст] : монографія. Луцьк : Вежа-Друк, 2016. 380 с.
26. Леонова, О. Образовательное пространство как педагогическая реальность. *Alma mater (Вестник высшей школы)*. 2006. № 1. С. 36-40.
27. Лушин. П.В. Психологія педагогічної зміни (екофасилітація): науково-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Кіровоград, "Імекс ЛТД", 2002. 76 с.
28. Масюкова Н. А. Проектирование в образовании; под ред. профессора Б. В. Пальчевского. Минск : Технопринт, 1999. 288 с.
29. Машбиць Ю. І. Психологічний аналіз навчання та управління учбовою діяльністю. Актуальні проблеми психології : зб. наук. праць Ін-ту психології імені Г. С. Костюка НАПН України / за ред. С. Д. Максименка, М. Л. Смольсон. Київ : Мілені-ум, 2006. Т. 8 Психологічна теорія і технологія навчання, вип. 2. С. 194–202.
30. Нова українська школа: порадник для вчителя / під заг. ред. Н.М. Бібік. Київ: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. С. 50–69.
31. Рибка Н. М. Єдиний освітній простір як інтегративна система: соціально-філософський аналіз : автореф. дис. ... канд. філос. наук: 09.00.03. Одеса, 2005. 24 с.
32. Совгіра С.В., Гончаренко Г.Є. Проблеми екологічної безпеки як основи життєдіяльності особистості в освітньому середовищі. IV Всеукраїнські наукові читання пам'яті Сергія Терещука: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (Миколаїв, 23-24 квітня 2015 р.) / Чорноморський державний університет імені Петра Могили; Миколаїв: ФОП Швець В.Д., 2015. С. 205–208.
33. Ткач Т. В. Освітній простір особистості: психологічний аспект : монографія; Інститут ім. Г. С. Костюка АПН України. Київ ; Запоріжжя, 2008. 272 с.
34. Цимбалару А. Д. Освітній простір: сутність, структура і механізми створення. *Український педагогічний журнал*. 2016. №1. С. 41–50.
35. Цюман Т. П., Бойчук Н. І. Кодекс безпечного освітнього середовища: метод. посіб. / за заг. ред. Цюман Т. П. Київ.2018.
36. Шалаев И. К., Веряев А. А. От образовательных сред к образовательному пространству: понятие, формирование, свойства. *Педагог*. 1998. № 4. URL: http://www.uni-altai.ru/Journal/pedagog/pedagog_4/articl_1.html

Електронний ресурс: <https://www.pedrada.com.ua/article/2614-bezpechne-osvtn-seredovishche-zakladu-osvti>

Додаткова (допоміжна) література

1. Азарова Т.В., Абрамов Л.К. Менеджмент неприбуткової організації. Частина 2. Кіровоград: ЦПТІ, ІСКМ, 2003. 140 с.
2. Асмолов А.Г. Психология личности: Принципы общепсихологического анализа. Москва: Изд-во МГУ, 1990. 235с.
3. Колесникова И. А., М. П. Горчакова-Сибирская Педагогическое проектирование : учеб. пособ. для высших учебных заведений; под ред. И. А. Колесниковой. Москва : Издательский центр «Академия», 2005. 288 с.
4. Коул М. Культурно-исторична психологія: наука будущего. Москва: Когито-Центр, ИП РАН, 1997.
5. Новые ценности образования: тезаурус для учителей и школьных психологов / ред.-сост. Н. Б. Крилова. Москва : Рос. фонд фундамент. исслед. ; Инс-т пед. инноваций Рос. Акад. образования, 1995. Вып. 1. 113 с. С. 63.
6. Образовательные технологии (из опыта развития глобального мышления учащихся) / под ред. Ю. Н. Кулюткина и др. Санкт-Петербург. : КАРО, 2002. 159 с.

7. Остапенко О. О. Моделирование многомерной педагогической реальности: теория и технологии. Москва : Народное образование, 2007. 384 с.
8. Панов В. И. Психодидактика образовательных систем: теория и практика. Санкт-Петербург: Питер, 2007. 352 с.
9. Поддяков А. Н. Психология обучения в условиях новизны, сложности, неопределенности [Елек-тронный ресурс]. Психологические исследования. 2015. Т. 8, № 40. С. 6. Ре-жим досту-пу : <http://psystudy.ru>.
10. Попов А. А. Образовательное пространство: социология и технология конструирования [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://www.fondgp.ru/lib/ mmk/50>
11. Разіна Н. О. Акмеологічний підхід до розвитку професіоналізму сучасного педагога в інноваційному освітньому середовищі середньої школи. Вісник наукової школи педагогів «АКМЕ». 2009. Випуск 3.
12. Скребец В.О. Екологічна психологія: навчальний посібник. Київ: МАУП, 1998. 144с.
13. Смұльсон М. Л. Психологічні особливості віртуальних навчальних середовищ [Електронний ре-сурс]. Технології розвитку інтелекту. Київ : Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України, 2012. Режим досту-пу: http://psytir.org.ua/upload/journals/3/authors/2012/Smulson_Maryna_Lazarivna_-_Psychologichni_osoblyvosti_virtualnyh_navchalnyh_seredovysh.doc.
14. Фрумин И. Д. Категория педагогического действия в педагогике развития. Педагогика развития: проблемы современного детства и задачи школы : м-лы 3-й научно-практической конференции. Ч. 1. Красноярск, 1996. С. 34–41. 777 с.
15. Харитоновна В. А., Санникова О. В., Меншиков И. В. Образование: стратегия развития и синергетика. Наша школа. 2004. № 9 (58). С. 2–8.
16. Хейдметс М. Феномен персонализации среды: теоретический анализ. Личность и предметно-пространственная среда / ред.-сост. З. И. Рябикина. Краснодар : КубГУ, 2000. 356 с.
17. Шалаев И. К., Веряев А. А. От образовательных сред к образовательному пространству: понятие, формирование, свойства [Электронный ресурс]. Режим доступа: http://www.informika.ru/text/magaz/ pedagog/ pedagog_4/articl_1.html
18. Шендрик И. Г. Образовательное пространство субъекта и его проектирование. Москва : АПКИПРО, 2003. 156 с.
19. Юркевич А.В. Системный кризис психологии. Вопросы психологии. 1999. №2. С.3-8.
20. Ясвин В. Образовательная среда: от моделирования к проектированию. Москва: Смысл, 2001. 365 с.
21. Child-Friendly Schools Documentary Series: Rising Voices. URL: https://www.unicef.org/cfs/index_RisingVoices.htm.
22. Yaware.TimeTracker. URL: <https://timetracker.yaware.com.ua>
23. Aldwin C. Stress, Coping, and Development, Second Edition: An Integrative Perspective / Carolyn M. Aldwin. N.Y.: Guilford Press, 2007. 432 p.
24. Bramson R. Coping with difficult . N.Y.: Dell Publishing, 1981. 226 p.
25. Colten M. Adolescent Stress: Causes and Consequences (Social Institutions and Social Change) / Mary Colten, Susan Gore. N.Y.: Aldine de Gruyter, 1991. 342 p..
26. Endler N.S., Parker J.D.A. Coping Inventory for Stressful Situations (CISS): Manual . Toronto: Multi–Health Systems. 1990. 58 p.
27. Folkman S., Lazarus R.S. Ways of Coping Questionnaire sampler set: Manual, test booklet, scoring key. Palo Alto CA: Mind Garden Inc. for Consulting Psychologists Press, 1988. 42 p.
28. Forman S.G. Coping Skills Interventions for Children and Adolescents. Jossey-Bass Publishers, 1993. 209 p.
29. Frydenberg E. Adolescent Coping. Theoretical and Research Perspectives . London; New York: Routledge, 1997. 233 p.
30. Haan N. Coping and defending: processes of environment organization. N.Y.: Academic Press, 1977. 346 p.
31. Hill R. Families under Stress. N.Y.: Harper & Row, 1949. 443 p.
32. Hobfoll S. E., Dunahoo C. L., & Monnier J. Preliminary test manual: The strategic approach to coping scale (SACS). Unpublished test manual. Kent State University, Ohio, 1993.

33. Richard S. Lazarus, Bernice N. Lazarus Coping with Aging. Oxford University Press: 2006. p. 256.
34. Lazarus R., Folkman S. Stress, appraisal and coping. N. Y. Springer Publishing Company, 1984. 456 p.
35. Lazarus R.S. Psychological stress and coping process . N.Y.:1966. 466 p.
36. Monat A., Richard S. Lazarus. Stress and Coping: An anthology. N.Y: Columbia University Press, 1991. 598 p.
37. Stress and the Family. Coping with Normative Transitions / Ed. By I. Hamilton, McCubbin, Ph.D., and Charles R. Figley, Ph.D. New York: Brunner/Mazel Publishers, 1983. Vol.1. 324 p.
- 37.